

Sak 26/18 - «Vikingtidsmuseet på Bygdøy» - prosjektrapport XXVII til KHM's styre 9. november 2018

I perioden fra styremøtet 21. september 2018 til 31. oktober 2018 har arbeidet i VTM-prosjektet hatt særlig fokus på følgende saker:

- KS2-analyse – status og oppfølging
- Finansiering av sikringsarbeid, herunder oppfølging av konsekvenser for prosjektet på bakgrunn av manglende startbevilgning i forslag til statsbudsjett for 2019
- Budsjettinnspill til KHM-budsjett for 2019
- Aktiviteter i KHM's delprosjekter for VTM-prosjektet

Den løpende prosjektoppfølgingen av byggeprosjektet er stilt noe i bero i påvente avklaring i forhold til startbevilgning. Internt ved KHM er arbeidet i de ulike delprosjektgrupper videreført i henhold til fastsatte planer.

I. KS2-analyse – status og oppfølging

Konsulentselskapene, Concreto, PWC og Thyren inngikk i februar 2018 avtale med Finansdepartementet og Kunnskapsdepartementet om gjennomføring av KS2-analysen for VTM-prosjektet. I notat av 28. mars 2018 («Notat 1») fastslo de eksterne kvalitetssikrerne (EKS) at prosjektet er modent for videre analyseoppfølging, men at flere viktige spørsmål må avklares før endelig godkjenningstempel kan gis. Blant de viktigste punktene i EKS' notat av 28.03.18 var:

- Overordnet: «EKS vil legge stor vekt på å avklare om tidsplaner og kostnadskalkyler gjenspeiler hensynet til samlingene i tilstrekkelig grad.»
- KHM's følgekostnader sikring: «Hvordan disse kostnadene skal dekkes er enda ikke avklart, og de inngår ikke som en del av de planlagte kostnadene i investeringsprosjektet.»
- Lukking av museet:
 - «Krav som skal stilles til hvorvidt museet må være åpnet under de forskjellige fasene av byggeprosjektet er ikke klarlagt.»
 - «Det må i det minste avklares hva som skal legges til grunn for anbefaling av kostnadsramme og den påfølgende styring av endringer og usikkerhet.»
- Rammer brukerutstyrsprosjektet (BUP): «Det mangler spesifikke målsetninger, krav og retningslinjer som kan virke retningsgivende og avklarende for alle interne aktører, oppdragsgiver og relevante eksterne interessenter når det gjelder gjennomføringen av BUP.»

I tillegg kommer bl.a. spørsmål om styrende premisser for risikofaktorer utenom vibrasjon (klima, støv, brann, sikkerhet m.v.) og om risikofaktorer knyttet til gjennomføringen av selve byggeprosjektet. Det er sannsynlig at kvalitetssikrerne vil komme med innspill til om kalkylene for selve byggeprosjektet i tilstrekkelig grad har tatt hensyn til mulige kostnadsøkninger som følge av forsinkelser og byggestopp m.v., utløst av prosjektets særskilte sikkerhetsbehov.

KHM kan på grunnlag av ovennevnte konstatere at EKS har fanget opp flere av usikkerhetsfaktorene KHM har påpekt tidligere i prosjektforløpet, men ikke har lyktes å få gjennomslag for ovenfor Statsbygg. Dette gjelder særlig spørsmålene vedr. finansiering av KHMs følgekostnader ved oppfølging av nødvendige sikringstiltak og av inntektsbortfallet ved full eller delvis lukking av museet i byggeperioden.

EKS gjennomførte i mai og juni flere workshops med Statsbygg og i noen grad brukerne. En foreløpig versjon av KS2-rapporten ble presentert for Finansdepartementet, Kunnskapsdepartementet og UiO/KHM den 15. juni 2018. For å kunne gi en tilrådning på kostnadsramme ble Statsbygg bedt om å levere tilleggsinformasjon vedrørende de alunkonserverte gjenstandenes tilstand og sikring, flyttemetode for skipene og gjennomføringsstrategi. Tilleggsinformasjon ble sendt fra Statsbygg til EKS 29. juni, KHM bidro aktivt i utformingen av dette. Et hovedpoeng i KHMs innspill til Statsbyggs notat var at de påpekte mangler knyttet til sikring, flyttemetode o.l. primært skyldtes bortfallet av finansiering av Statsbyggs sikringsprosjekt i 2018, og ikke fravær av kompetanse eller teknologi til å løse oppgavene. Det ble derfor påpekt at det verst tenkelige utfall ville være at fremdriften av arbeidet med sikrings- og flyttemetoder ble ytterligere forsinket ved at nødvendige bevilgninger uteblir. KHM fikk medio august informasjon om at EKS hadde mottatt det materialet de trengte, og at endelig KS2-rapport vil foreligge innen 15. september. KHM er per dags dato gjort kjent med at endelig KS2-rapport foreligger og at Kunnskapsdepartementet arbeider med å avklare offentlig tilgjengeliggjøring.

II. Finansiering av sikringsarbeid, herunder oppfølging av konsekvenser for prosjektet på bakgrunn av manglende startbevilgning i forslag til statsbudsjett for 2019

Siden avslutningen av forprosjektet ultimo 2017 har Statsbygg ikke hatt midler til videreføring av sikringsprosjektet. Søknad om 11 millioner kroner til videreføring av prosjektet ble ikke etterkommet på hverken ordinær budsjettøknad for 2018 eller ved fremlegging av Revidert nasjonalbudsjett. Saken var tema i møte med KD (statssekretær og fagdirektør) og representanter for KHMs ledelse 31. mai 2018.

Saken ble videre fulgt opp gjennom oversending av et eget brev fra UiO-ledelsen til ministeren for forskning og høyere utdanning i slutten av juli. Brevet peker på viktigheten av at fremdriften i arbeidet med sikring av vikingtidssamlingen opprettholdes, og at dette best kan sikres gjennom

fremlegg om oppstartsbevilgning for prosjektet over statsbudsjettet for 2019. Spørsmålet om konsekvensene for statsbudsjettet 2019 ble drøftet i et eget møte mellom UiO-/KHM-ledelsen og statsråd for høyere utdanning og forskning 21. august.

I forslag til statsbudsjett for 2019, som ble lagt frem 8. oktober, så var det ikke lagt inn startbevilgning til nytt vikingtidsmuseum. Prosjektet står oppført som en av tre prosjekter som er ferdig prosjektert (ferdig prosjekterte byggeprosjekter har mål, overordnede rammer og kostnader for prosjektet fastsatt). Etter fremleggelse av forslag til statsbudsjett har UiO-/KHM-ledelsen fortsatt arbeidet med å peke på viktigheten av en byggebevilgning på statsbudsjettet, da et nytt bygg er en forutsetning for å redde vikingtidssamlingene på Bygdøy. Det er ovenfor politikere og departement vært tydelig kommunikasjon vedr UiO/KHMs standpunkt med primært ønske om å få plass til en startbevilgning i statsbudsjett for 2019. Subsidiært å få startbevilgning inn i forbindelse med revidert budsjett for 2019. UiO/KHM-ledelsen har videre ment at hvis dette mot formodning ikke skulle la seg gjøre så må startbevilgning senest på plass på statsbudsjett for 2020. En sånn forsinkelse ville i så fall være alvorlig da manglende finansiering stanser arbeidet med sikring av verdensarven. Det er skissert en redningspakke for ikke å forsinke arbeid med sikring av skip og alunkonservert materiale i perioden 2019-2020 på totalt 23,4 mill. kroner.

Saken har også fått bred dekning i media og skapt stort engasjement blant befolkningen. Her er et utvalg av de mediasaker som har vært de siste ukene:

- Dag og tid (26. oktober 2018): Museet som batt seg til masta, <https://web.retriever-info.com/go/?sa=2041095&a=73963&s=55029&x=5ef57635cc68ecfa25f814352671ce92&d=0550292018102698a5c3933fec13a4f8f2b1dcb803298f&p=1663408&u=https%3A%2F%2Fweb.retriever-info.com%2Fservices%2Farchive%2FdisplayPDF>
- Aftenposten (25. oktober 2018): Aftenposten mener: Vikingskipene må reddes, <https://www.aftenposten.no/meninger/leder/i/qnaQWw/Aftenposten-mener-Vikingskipene-ma-reddes>
- Xinhua (20. oktober 2018): Norway's prized Viking ships in danger of «total breakdown» due to funding shortage, http://www.xinhuanet.com/english/2018-10/20/c_137546953.htm
- NRK (19. oktober 2018): Vikingskip-forfallet blir nyheter i Kina, <https://www.nrk.no/kultur/tror-kineserne-bli-sjokkerte-over-hvordan-vikingskipene-forfaller-1.14255804>
- Dagbladet (20. oktober): Må vi ty til Røkke eller Equinor for penger, <https://www.dagbladet.no/kultur/vikingskipene-ma-reddes-ma-vi-ty-til-rokke-eller-equinor-for-penger/70339471>

- Forskerforum (17. Oktober 2018): Det var en gang et vikingskip, <https://www.forskerforum.no/det-var-en-gang-et-vikingskip/>
- Uniforum (17. Oktober 2018): Statsminister Erna Solberg må ta ansvaret for å redda Noregs nasjonal arv, <https://www.uniforum.uio.no/meiner/2018/statsminister-erna-solberg-ma-ta-ansvaret-for-a-re.html>
- Dagbladet (17. oktober 2018): Dagbladet mener: Et av Norges viktigste bidrag til verdensarven forfaller på Erna Solbergs vakt, <https://www.dagbladet.no/kultur/dagbladet-mener-et-av-norges-viktigste-bidrag-til-verdensarven-forfaller-pa-erna-solbergs-vakt/70324828>
- Aftenposten (16. oktober 2018): Sjansen for at skipsfunnet i Østfold noen gang vil bli vist i det nåværende Vikingskipmuseet på Bygdøy, er liten., <https://web.retriever-info.com/go/?a=73963&u=https%3A%2F%2Fweb.retriever-info.com%2Fservices%2Farchive%2FdisplayPDF&d=020002201810164952081&x=6f51f67641490ca004791a636ccdf801&s=20002&sa=2041095&p=1663408>
- NRK (16. oktober 2018): - Ta vare på de vikingskipene vi har, før vi river opp det neste, <https://www.nrk.no/kultur/-ta-vare-pa-vikingskipene-vi-har-for-vi-river-opp-det-neste-1.14250986>
- Aftenposten (15. Oktober 2018): Vikingskipene på Bygdøy har overlevd over 1000 år med røff behandling. Kan de overleve dagens politikere?, <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/l12VJo/Vikingskipene-pa-Bygdoy-har-overlevd-over-1000-ar-med-roff-behandling-Kan-de-overleve-dagens-politikere--Hakon-Glorstad>
- Uniforum (15. oktober 2018): Dei skjøraste gjenstandane i Vikingskipshuset står på det skjøraste golvet, <https://www.uniforum.uio.no/nyheter/2018/10/dei-skjoraste-gjenstandane-i-vikingskipshuset-star.html>
- NRK (9. oktober 2018): Mener staten setter verdensarven i fare, <https://www.nrk.no/ostlandssendingen/mener-staten-setter-verdensarv-i-fare-1.14241435>
- Uniforum (8. oktober 2018): Ikke prioritert av Regjeringen: UiO frykter nasjonale ikoner vil kollapse, <https://www.uniforum.uio.no/nyheter/2018/10/nasjonale-ikoner-kan-kollapse.html>
- Uniforum (8. oktober 2018): Iselin Nybø: - Vikingtidsmuseet blir vurdert i seinare statsbudsjett, <https://www.uniforum.uio.no/nyheter/2018/10/iselin-nybo%3A---vikingtidsmuseet-blir-vurdert-i-se.html>
- UiO – Rektorbloggen (8. oktober 2018): Fremragende forskning og skjør verdensarv, <https://www.uio.no/om/aktuelt/rektorbloggen/2018/fremragende-forskning-og-skjor-verdensarv.html>
- Universitas (8. oktober 2018): Prorektor ved UiO om statsbudsjettet: - Det er paradoksalt, <https://universitas.no/nyheter/64791/prorektor-ved-uio-om-statsbudsjettet-det-er-parado/>
- Forskerforum (8. oktober 2018): Frykter at vikingskipene kan kollapse, <https://www.forskerforum.no/frykter-at-vikingskipene-kan-kollapse-ma-vurdere-a-stenge-museet-for-publikum/>

- NRK (8. oktober 2018): Frykter Vikingskipshuset må stenge, <https://www.nrk.no/ostlandssendingen/frykter-vikingskipshuset-ma-stenge-1.14239184>
- Aftenposten (7. oktober 2018): Oseberg-skatter kan bli reddet av nanoteknologi, <https://www.aftenposten.no/osloby/i/WL5pVL/Oseberg-skatter-kan-bli-reddet-av-nanoteknologi>
- BBC World Service (26. september 2018): Radioreportasje om bevaring av vikingtidsarven, <https://soundcloud.com/user-340489039/bbc-world-service-the-newsroom-26092018>
- NRK (26. september 2018): Frykter for vikingskipenes framtid, <https://www.nrk.no/kultur/frykter-for-vikingskipenes-framtid-1.14220936>

III. Arbeid i KHM's delprosjekter

De fire delprosjektene fortsetter arbeidet som planlagt utover høsten. Planer gjennomgås ved årsskiftet og tilpasses den rådende situasjonen med finansiering av byggeprosjekt. I delprosjekt nye utstillinger pågår det gjennom høsten et omfattende arbeid med utvikling av synopsis for de nye utstillingene. Dette skjer i nært samarbeid med museets gruppe for vikingtidsforskning (ViS). En internasjonal sammensatt referansegruppe for kvalitetssikring av det faglige innholdet er under etablering. Arbeidet med designstrategi er ved å avsluttes. Dette blir en viktig plattform for videre utvikling av opplevelseskonsepter som påbegynnes nå i slutten på året og som fortsetter gjennom 2019. Det er satt i gang et med fokusgruppetest av formidlingskonseptet.

Delprosjekt forskningssenter vikingtid arbeider under høsten med formidlings- og kommunikasjonsprofil for forskningssenteret.

Delprosjekt sikring, klima og logistikk arbeider med å forberede gjennomføring av fotogrammetri for overvåking av sprekkdannelser på Gokstadskipet, samt forberedelser til veiing av Gokstadskipet. Arbeid med veiing av Osebergskipet fortsetter som planlagt.

Det arbeides også med å ferdigstille en prosjektbeskrivelse som beskriver det interne delprosjektets organisering og avgrensninger mot Saving Osebergprosjektet og sikringsprosjektet som er del av byggeprosjektet. Finansiering av dette delprosjektets arbeid er uavklart og finansieres pt av KHM's egne midler.

Delprosjekt kommunikasjon, branding og kommersiell profil arbeider med utvikling av merkevareplattformen til VTM. Som del av dette arbeid har det blitt gjennomført en markedsanalyse som har gitt prosjektet viktig informasjon som i stor grad bekrefter at mange av de valg som er gjort så langt i prosjektet er riktig, og delprosjektet har fått viktig input til videre arbeid med profilen til museet som helhet og profil på de ulike publikumstilbudene.

IV. Budsjettinnspill til KHMs budsjett for 2019

Det er til KHMs budsjett for 2019 spilt inn et budsjett som reflekterer at byggeprosjektets detaljeringsprosjekt kommer i gang senere pga at det ikke ligger noen startbevigning i forslag til statsbudsjett. Budsjettinnspill for 2019 tar høyde for at planleggingsarbeidet fortsetter i relativt stort omfang og at prosjektet kan intensivere aktivitetene når startbevilgning forhåpentligvis kommer i løpet av 2019. Budsjettinnspill baserer seg på at ingeniørene i Statsbyggs sikringsprosjekt (PG2) har egen finansiering.

Nøkkeltall fra budsjettinnspill til KHMs budsjett for 2019 – Nytt Vikingtidsmuseum:

Generelle prosjektkostnader	300.000,-
Delprosjekt nye utstillinger (DNU)	2.930.000,-
Delprosjekt forskningssenter vikingtid (DFV)	100.000,-
Delprosjekt sikring, klima og logistikk (DSK)	1.650.000,-
Delprosjekt kommunikasjon, branding og kommersiell profil (DBK)	560.000,-
Totalbudsjett for innkjøp til VTM-prosjektet i 2019	<u>5.540.000,-</u>

V. VTM-prosjektets møter/reiser september/oktober 2018.

Det har i perioden september-oktober 2018 vært holdt en rekke møter i den løpende virksomheten i KHMs egen prosjektorganisasjon - koordineringsgruppen, delprosjektgrupper og særmøter tilknyttet de ulike aktiviteter i delprosjektgruppene.

Det har i perioden ikke vært holdt møter i *KHMs styringsgruppe*, *Prosjektrådet* (VTM-prosjektets høyeste organ med repr. fra SB, UiO, KHM og departementene), *Kontaktforum* (felles koordineringsorgan SB, UiO og KHM for VTM-prosjektet) eller *Sikringsforum* (felles koordineringsorgan SB, UiO og KHM for de sikringsrelaterte sakene).